

บทความการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

Participation in Community Development at Phra Phut Subdistrict Chaloem Phra Kiat District Nakhon Ratchasima Province

สายใจ แก้วบุญ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

การศึกษาวจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา และเปรียบเทียบระดับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 375 คน โดยเลือกวิธีวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) การรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการศึกษา พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวางแผนตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ยกเว้นด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลแตกต่างกันในทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนตัดสินใจและด้านการรับผลประโยชน์ มีความแตกต่างกันกับอายุ การศึกษา และรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการดำเนินงาน พบว่า รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า อายุ และรายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภูมิหลัง

ปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นบริหารงานเพื่อแก้ไขปัญหาและให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมี 5 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองรูปแบบพิเศษ ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

การบริหารการปกครองท้องถิ่น เป็นการบริหารงานรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากการบริหารงานหรือองค์กรใด ๆ ก็ตามไม่ว่าจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่แค่ไหน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานหรือองค์กรนั้น ๆ เทคนิคหรือวิธีการที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายก็คือ ใช้วิธีประสานงานและการควบคุมเพื่อให้กระบวนการดำเนินงาน การใช้คน การใช้เงิน และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม การประสานงานและการควบคุม จะต้องตั้งอยู่บนหลักประโยชน์ร่วมกันเพื่อช่วยให้เกิดความประหยัด ลดความขัดแย้งเกิดความเข้าใจร่วมกันในการทำงานด้วยเหตุนี้ การบริหารงานท้องถิ่นจึงได้พยายามที่จะส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามหลักที่ว่าคนในท้องถิ่นย่อมจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีที่สุด (ภัทวธ ศรีหมอกเมฆ, 2551:2)

ในอดีตประชาชนมีบทบาทน้อยในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง แต่หลังจากที่มีการเรียกร้องประชาธิปไตยในกลุ่มของประชาชนมากขึ้น บทบาทของประชาชนหรือผู้นำชุมชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการปกครองท้องถิ่นหรือการบริหารจัดการในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เริ่มปรากฏชัดเจนตามลำดับ และจะเห็นได้จากในปัจจุบันประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยการพัฒนา เศรษฐกิจสังคม และการเมืองการปกครองในชุมชนหรือท้องถิ่นตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ในส่วนที่ 10 ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบขององค์กรทางวิชาชีพหรือตาม

สาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น การส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในการทางเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่ การส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550:62-64) แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือ กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (Daniel อ้างถึงใน วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2546:52)

ปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ผ่านมามีพบว่าอุปสรรคและปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ประชาชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง (โกวิทย์ พวงงาม, 2544:188) รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่จะปรับปรุงรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการชุมชนในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย เกิด ความชอบธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการ เริ่มต้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนที่สำคัญอีก ด้วย

แนวทางการพัฒนาชุมชนต้องเป็นไปอย่างครบวงจรและสมบูรณ์แบบ กล่าวคือ ดำเนินงานพัฒนาทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และจิตใจไปพร้อมกัน โดยการ เน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพึ่งตนเอง ในการพัฒนานำเอา ความหมายของความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) มาปรับปรุงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน โดยมี สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ร่างนโยบาย กำหนดแผนแม่บทและเสนอทางเลือก ในการพัฒนา

ชุมชนแก่คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร โดยมีสำนักพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานปรับปรุงชุมชนทั้งหมด

เพื่อมิให้การพัฒนาที่จะมีขึ้นในอนาคตไปทำลายสภาพแวดล้อมอื่น ๆ และให้การพัฒนาชุมชนเมืองมีความสอดคล้องไปในทิศทางดังกล่าว จึงส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งแต่เดิมโดยทั่วไปนั้นยังขาดหน่วยงานองค์กรประชาชนที่เป็นตัวแทนในการประสานงานการพัฒนาจากภาครัฐมาสู่ประชาชน ซึ่งมีลักษณะเหมือนคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.) ของชนบท เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งชุมชนเป็นไปตามแนวทางที่กำหนด (สำนักงานพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร, 2544, 51-58)

การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญทั้งจากภายในคนในชุมชนและจากส่วนต่างๆ ของสังคมภายนอกและที่สำคัญก็คือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของโลกไร้พรมแดน การบริหารงาน การดำเนินการใดขององค์การบริหารส่วนตำบลย่อมจะส่งผลกระทบต่อถึงชุมชน กระทบถึงองค์กรใกล้เคียงหรือหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ และตอบสนองความต้องการของชุมชน องค์กรการบริหารส่วนตำบลจึงต้องมีความร่วมมือและประสานผู้ที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้นที่เรียกว่า พหุภาคี หรือ ประชาชน มีเป้าหมายที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรกลางของการพัฒนาตำบล ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาที่สำคัญและมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศที่จะต้องอาศัย การร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการพัฒนาประเทศ เป็นการระดมทรัพยากรกำลังคน และภูมิปัญญาความคิดของคนในชุมชนร่วมมือกันในการค้นหาปัญหาสาเหตุตลอดจนเสนอปัญหาต่างๆ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทราบและร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการและร่วมในการประเมินผลงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในแต่ละชุมชนและแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการมีส่วนร่วม เพราะสามารถที่จะนำไปพัฒนากระบวนการกำหนดนโยบาย และร่วมตัดสินใจผลักดันนโยบายสาธารณะที่สำคัญๆ ได้อย่างเต็มที่ เพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน

จากแนวทางพัฒนาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งแต่ละชุมชนมีสภาพปัญหาพื้นฐานปรากฏ ชัดเจนแตกต่างกันไปโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาชุมชนของตนเองซึ่งใน ปัจจุบันพบว่า แต่ละชุมชนยังมีปัญหาและอุปสรรคในการการบริหารจัดการที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาคมที่ชัดเจนในการนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการพัฒนา

ท้องถิ่น ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนทั้งในรูปแบบบุคคล กลุ่มคน ในรูปแบบต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมเรื่องใดเรื่องหนึ่งตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา การตัดสินใจ การดำเนินการ และการประเมินผล เพื่อต้องการทราบถึงปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทางราชการ จะได้นำข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับปรุงและส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตรงตามสภาพของปัญหา และตรงตามความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ที่ ตำบลพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5,942 คน เป็นชาย 2,870 คน หญิง 3,072 คน (ที่มา: ข้อมูลของสำนักทะเบียนราษฎร ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ เดือน เมษายน 2556)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวน 5,942 คน โดยใช้ตารางการสุ่มของ Taro Yamane กำหนดความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 374.77 คน (เก็บตัวอย่างจำนวน 375 คน) และใช้วิธีการเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างโดยแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนครบตามจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย

$$n = \text{จำนวนของขนาดตัวอย่าง}$$

$$N = \text{จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนของการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ}$$

แทนค่า

$$n = \frac{5,942}{1 + (5,942 \times 0.05^2)}$$

$$n = 374.77$$

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 375 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating scale) โดยกำหนดเกณฑ์ คะแนนการประมาณค่าดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
คะแนน	3	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูล และรายละเอียดต่างๆ ถึงวิธีการวิจัยแนวคิดและทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาเพื่อนิยามศัพท์ให้ครอบคลุมกรอบความมุ่งหมายของงานวิจัย เพื่อนำมาทำการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามที่จัดทำเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และทำการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาด ตรวจสอบความเที่ยงตรง
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.89

สรุปผล

ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยสรุปผลการวิจัยข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และ อาชีพ

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 58 เป็นเพศชาย 159 คน คิดเป็นร้อยละ 42 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีอายุอยู่ระหว่าง 25 - 35 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และน้อยที่สุดมีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18 มีการศึกษาค่ากว่า ปวช. จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับ ปวส. จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23 มีการศึกษาระดับ ปวช. จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และน้อยที่สุด มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8 มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23 และน้อยที่สุด มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และมีอาชีพค้าขาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 26 อาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และน้อยที่สุดมีอาชีพรับราชการ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านที่มีส่วนร่วมมาก คือ ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.41$, S.D.= 1.04) สำหรับค่าเฉลี่ย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X}=3.36$, S.D.= 0.87) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนตัดสินใจ ($\bar{X}=3.08$, S.D.= 0.99) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.08$, S.D.= 0.99)

ด้านการวางแผนตัดสินใจ โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการรับทราบนโยบาย แผนงานและการใช้จ่ายงบประมาณของชุมชน ($\bar{X}=3.26$, S.D.= 1.09) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกโครงการหรือกิจกรรม พัฒนากับชุมชนกับคณะกรรมการชุมชน ($\bar{X}=3.26$, S.D.= 0.99) ท่านมีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุน โครงการแก้ไขปัญหาของชุมชน ($\bar{X}=3.15$, S.D.= 0.96) ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=3.14$, S.D.= 0.95) ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหาเพื่อกำหนดเป็น โครงการแก้ไขปัญหาของชุมชน

($\bar{X}=3.08$, S.D.= 1.08) ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนร่วมกับเพื่อนในชุมชน และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ($\bar{X}=3.04$, S.D.= 0.97) ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการในเรื่องต่างๆ ของชุมชน ($\bar{X}=3.01$, S.D.= 1.05) และ ท่านได้ให้ข้อมูลต่างๆในชุมชนของท่าน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมหรือ โครงการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=2.91$, S.D.= 1.05) ส่วนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ท่านร่วมปรึกษาหรือพิจารณาโครงการต่างๆ ที่อาจเกิดปัญหาต่อชุมชน ($\bar{X}=3.48$, S.D.= 0.94

ด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.41$, S.D.= 1.04) ดังนี้ ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ อันดีกับชุมชน ($\bar{X}=4.04$, S.D.= 0.68) ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเข้ามา เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X}=3.43$, S.D.= 0.83) ท่านมีส่วนร่วมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจกรรมพัฒนา ต่างๆ ให้เหมาะสมกับชุมชนได้ ($\bar{X}=3.42$, S.D.= 0.85) และ ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของการพัฒนาชุมชน เช่น ร่วมประชุมร่วมเป็นกรรมการ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ ($\bar{X}=3.57$, S.D.= 1.03) และเมื่อพิจารณารายประเด็น ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านของชุมชน ($\bar{X}=3.38$, S.D.= 0.87) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาตลอดจนส่งเสริมอาชีพของประชาชนในชุมชน ($\bar{X}=3.37$, S.D.= 0.99) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานพัฒนาของชุมชน ($\bar{X}=3.27$, S.D.= 0.86) ท่านมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยวิธีดำเนินการต่าง ๆ ($\bar{X}=3.19$, S.D.= 0.88) และท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ($\bar{X}=3.04$, S.D.= 0.96)

ด้านการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$, S.D.= 0.99) คือ ท่านภาคภูมิใจ เมื่อโครงการต่างๆก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตัวท่านและคนส่วนใหญ่ของชุมชน ($\bar{X}=3.22$, S.D.= 1.08) ท่านมีความรู้มากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=3.19$, S.D.= 0.89) ชุมชนของท่านมีการพัฒนามากขึ้นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ($\bar{X}=3.14$, S.D.= 1.02) ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=3.11$, S.D.= 1.01) ท่านและคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจาก กิจกรรมหรือโครงการพื้นฐานที่ดี เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ($\bar{X}=3.06$, S.D.= 1.11) ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่จะทำให้ชุมชนปลอดภัยจากภาวะแวดล้อมเป็นพิษ ($\bar{X}=2.91$, S.D.= 1.07) ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาในชุมชน ($\bar{X}=2.85$, S.D.= 1.10) และท่านได้รับประโยชน์จากการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการ โดยได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้านเพิ่มขึ้น($\bar{X}=2.69$, S.D.= 1.14) ส่วนค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมาก คือ ท่านมีส่วนร่วม

ดำเนินกิจกรรมของชุมชนทำให้ มีการพบปะสังสรรค์สร้างความสามัคคีกันมากขึ้น ($\bar{X}=3.55$, S.D.= 1.03)

ด้านการติดตามประเมินผล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$, S.D.= 0.87) ดังนี้ ท่านมีส่วนร่วมผลักดันให้องค์กรอื่นๆ ติดตาม ควบคุม กำกับและประเมินผลการปฏิบัติงานของชุมชน ($\bar{X}=3.26$, S.D.= 1.04) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการสอบถามความคิดเห็น ของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผล ($\bar{X}=3.18$, S.D.= 1.08) ท่านมีส่วนร่วมเข้าไปปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน($\bar{X}=3.16$, S.D.= 1.05) ท่านศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการที่ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.14$, S.D.= 0.97) และ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามแผนและโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา ของชุมชน ($\bar{X}=3.08$, S.D.= 1.07) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ท่านให้ความสนใจเกี่ยวกับงบประมาณ การเงินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน ($\bar{X}=3.72$, S.D.= 0.99) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการ ปฏิบัติงานตามแผนและและโครงการพัฒนา ของชุมชน ($\bar{X}=3.64$, S.D.= 0.97) ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=3.57$, S.D.= 1.13) และ ท่านนำปัญหาหรืออุปสรรคที่พบเห็นในการทำกิจกรรมมารายงานให้ เจ้าหน้าที่โครงการหรือคณะกรรมการชุมชนทราบ ($\bar{X}=3.49$, S.D.= 1.10)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า เพศที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ดังนี้ ด้านการวางแผนตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า อายุที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ในด้านการดำเนินงาน และด้านการรับผลประโยชน์ ยกเว้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผนตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผล ในอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ในด้านการดำเนินงาน และ ด้านการติดตามประเมินผล ยกเว้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ด้านการวางแผนตัดสินใจ และด้านการรับผลประโยชน์ ในระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในด้านการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการวางแผนตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า อาชีพที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่มีความแตกต่างกันในทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล

อภิปรายผล

ประชาชนชุมชนตำบลพระพุทธร อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 375 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58 มีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 มีการศึกษามากกว่า ปวช. จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23 และมีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 26

ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลพระพุทธร อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลพระพุทธร เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการติดตามประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการวางแผนตัดสินใจ และด้านการรับผลประโยชน์ ยกเว้น ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลพระพุทธร มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก คือ ด้านการดำเนินงาน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลพระพุทธร อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย ปรายใหญ่ (2555) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชุมชนเป็นทองสัมพันธ์ เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชุมชนเป็นทองสัมพันธ์ เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยภาพรวม ปรากฏว่า เพศที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชุมชนเป็นทองสัมพันธ์ด้านการเสนอปัญหา ด้านการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนา และด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ส่วนอายุที่ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมเฉพาะ

ด้านการเสนอปัญหา สำหรับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมเฉพาะด้านการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนา สถานภาพสมรสที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วม ในทุก ๆ ด้าน ส่วนรายได้ต่อเดือนที่ต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในทุก ๆ ด้าน และสำหรับอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการเสนอปัญหา ด้านการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของภัสสุรีย์ คุณกลาง (2546:79-83) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชน ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับ ผลประโยชน์ และการประเมินผล ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพงศ์ บุญญานวัตร (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในชุมชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 388 คน ส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง มีกลุ่มอายุตั้ง 18-28 ปี มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับ กลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีระดับรายได้อยู่ระหว่าง 3,000 - 6,000 บาท และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียง ตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมการ ดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของเสริมพงษ์ อยู่โต (2551:76-78) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด และด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วม มากที่สุด ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมา เป็นด้านการตัดสินใจ และด้านที่มีส่วนร่วมของ ประชาชนน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ ประชาชนตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และอาชีพที่แตกต่างกันของประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ และระดับการศึกษาที่ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันในด้านการตัดสินใจ และด้านการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภา ชู กิตติกุล (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในภาพรวม ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานในระดับ

ปานกลาง ด้านการตัดสินใจและด้านการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เพศ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณี จันทร์ไทย (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในตำบลกระเบื้องนอก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบทของประชาชนในตำบลกระเบื้องนอกด้านการดำเนินงานของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน

2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบทของประชาชนในตำบลกระเบื้องนอก พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารจากภายนอกการเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนา และรายได้ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารจากภายนอก รายได้ จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิกในสังคมอายุ และการเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารจากภายนอก การเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อพัฒนา และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารจากภายนอก การเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อพัฒนา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและรายได้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตรี ทองยิ้ม (2550:80-82) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ คณะกรรมการหมู่บ้าน ตำบลหนองประจักษ์ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า คณะกรรมการ หมู่บ้านส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของ คณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ใน ระดับมาก ในขณะที่เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านค้นหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการติดตามประเมินผล และด้านการดำเนินงาน เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตาม ลักษณะส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ อาชีพ และสถานภาพการสมรส ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกัน คือระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่ในหมู่บ้าน ตำแหน่ง และการ เป็นสมาชิกกลุ่ม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของ คณะกรรมการหมู่บ้านและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ คณะกรรมการในภาพรวมไม่มี ความสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกัน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลพระพุทธร อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า เพศและอาชีพที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทุกด้านไม่แตกต่างกัน ดังนี้ ด้านการวางแผนตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย ปรานไพญ์ (2555) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชุมชนเป็นทองสัมพันธ์ เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศที่ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชุมชนเป็นทองสัมพันธ์ด้านการเสนอปัญหา ด้านการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ส่วนอายุที่ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมเฉพาะด้านการเสนอปัญหา สำหรับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมเฉพาะด้านการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนา สถานภาพสมรสที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วม ในทุก ๆ ด้าน ส่วนรายได้ต่อเดือนที่ต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในทุก ๆ ด้าน และสำหรับอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการเสนอปัญหา ด้านการรับผลประโยชน์ทางการพัฒนา และด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพงศ์ บุญญานูวัตร (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน จำแนกตาม เพศ พบว่า ประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า อายุและอาชีพที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ในด้านการดำเนินงาน และด้านการรับผลประโยชน์ ยกเว้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผนตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผล ในอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพงศ์ บุญญานูวัตร (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อาชีพ พบว่า ประชาชนมีความแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วม การรับผลประโยชน์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธร อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า การศึกษาและรายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตำบลพระพุทธร อำเภอลำลูกกา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผนตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตาม ประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อาชีพ พบว่า ประชาชนมีความแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมการรับ ผลประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ควรปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลพระพุทธ อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือ โครงการ โดยได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้านเพิ่มขึ้น
2. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาในชุมชน
3. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่จะทำ ให้ชุมชนปลอดภัยจากภาวะแวดล้อมเป็นพิษ สร้างกิจกรรมหรือ โครงการพัฒนาชุมชนสม่ำเสมอมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบกับชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาปรับปรุงและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่อไป
2. ควรมีการศึกษาในด้านของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อจะได้รับทราบอุปสรรคในการทำงานเพื่อหาหนทางแก้ไข อันจะนำไปสู่แนวทางเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านต่อไป
3. ควรศึกษาวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนโดยการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง ว่ามี ปัจจัยใดที่ส่งผลหรือมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมเพื่อเปรียบเทียบกับกรวิจัยเชิงปริมาณ
4. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนเพื่อจะได้รู้รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาชุมชนต่อไป